

raadsbesluit

onderwerp Kadernotitie mantelzorgbeleid 2010-2013

Gelet op het collegevoorstel van 22 juni 2010 waar de volgende uitgangspunten zijn opgenomen:

1. Een passende infrastructuur voor mantelzorgondersteuning moet op regionaal en lokaal niveau in stand worden houden, met als uitgangspunt 'regionaal wat moet en lokaal wat kan' (kortom: het 'hoe')

Door een passende infrastructuur wordt de inzet van mantelzorgers versterkt en ondersteunt. Bestuurlijk is door de gemeenten Alphen aan den Rijn, Rijnwoude en Nieuwoop, het streven uitgesproken om na het subsidiejaar 2010 de mantelzorgondersteuning in gezamenlijkheid in te kopen, waarbij het leggen van lokale accenten mogelijk moet blijven. Naast de door de gemeente gesubsidieerde instelling(en) die zich inzet(ten) voor mantelzorgondersteuning, vindt ook ondersteuning door andere instellingen plaats. Om de mantelzorger te bereiken en een samenhangende infrastructuur te realiseren is samenwerking en afstemming van belang. Samenwerking houdt in dat activiteiten aan een bredere doelgroep worden aangeboden of dat activiteiten met elkaar worden afgestemd.

2. Er dient meer aandacht komen voor de (h)erkenning van mantelzorgers en een toename van het aantal geregistreerde mantelzorgers

De term mantelzorger zegt nog heel veel mensen niets. Ook weten veel mantelzorgers niet dat zij mantelzorger zijn of dat zij kunnen vragen om ondersteuning. De instellingen weten mantelzorgers ook nog niet voldoende te bereiken. Terwijl er –volgens de berekening van het SCP- een grote groep mantelzorgers binnen de gemeentegrenzen aanwezig is. De gemeente en de instellingen spelen een rol bij het vergroten van de (h)erkenning van mantelzorgers. Een middel hiertoe vormt een goede informatievoorziening.

3. De acht basisfuncties, zoals door het ministerie van VWS beschreven, worden als kapstok voor het lokaal mantelzorgbeleid gehanteerd

De basisfuncties zijn:

a. informatie

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de loketfunctie, waarin informatie over mantelzorgondersteuning een plaats heeft. Niet alle mantelzorgers zijn via het Wmo-loket te bereiken. Vaak is een uitnodigende benadering nodig. Naast het gemeentelijke loket kunnen andere lokale en regionale partijen een belangrijke rol in de informatieverstrekking hebben (steunpunten mantelzorg, welzijnorganisaties, MEE-organisaties, centra voor werk en inkomen). Het is van belang om informatie op diverse manieren aan te bieden, om aansluiting bij verschillende situaties en behoeften te krijgen. Voorbeelden hiervan zijn: mondeling, telefonisch, digitaal en schriftelijk.

b. advies en begeleiding

Een groot aantal mantelzorgers heeft behoefte aan meer dan alleen informatie. Een luisterend oor, het ondersteunen en begeleiden bij het zoeken naar mogelijkheden, het benaderen van instanties en het maken van keuzes geven invulling aan die behoefte.

Advies en begeleiding richt zich op de individuele mantelzorger, verschillende producten en diensten zijn denkbaar. Een persoonlijk gesprek om een luisterend oor te bieden, de vraag te verhelderen, te bemiddelen, hulp te bieden bij aanvragen of door te verwijzen. Begeleiding kan dienen om een ondersteunend eigen netwerk te organiseren, zorg en andere hulp te regelen, de combinatie van mantelzorg en werk te realiseren of een geschikte tijdsbesteding/ ontspanning te vinden. Deze rol kan worden uitgevoerd door mantelzorgconsulenten, zorgregisseurs of coaches.

c. emotionele steun

Zorg, ziekte en veranderende perspectieven vragen een specifieke ondersteuning, omdat de ermee gepaard gaande emoties het moeilijk maken om mantelzorg te verlenen zonder overbelast te raken. Er is vaak een relatie tussen emotionele steun en de functies informatie, advies en begeleiding. Emotionele steun kan individueel (persoonlijke gesprekken) of groepsgewijs (bijeenkomsten) worden aangeboden. Individuele steun kan worden uitgevoerd door mantelzorgconsulenten, maatschappelijk werkers, ouderenadviseurs. Moderne mogelijkheden voor emotionele steun zijn bijvoorbeeld een chatbox of een hyves-site voor mantelzorgers. Groepsbijeenkomsten kunnen worden georganiseerd door patiëntenverenigingen, steunpunten mantelzorg, MEE-organisaties en welzijninstellingen. Ze kunnen thematisch van aard zijn of gericht op een specifieke doelgroep.

d. educatie

Mantelzorgers kunnen gebaat zijn bij voorlichting en training. Dit kan groepsgewijs, maar ook individueel worden aangeboden. De educatie kan gericht zijn op zorg en ziekte (instructie voor juiste gebruik van hulpmiddelen of een til-cursus, cursussen over ziektebeelden, ziektes of hoe om te gaan met ziektes zoals dementie), maar ook op de mantelzorger zelf (training of cursus empowerment of time management). Educatie kan worden verzorgd door de steunpunten mantelzorg, MEE-organisaties, thuiszorgorganisaties en patiëntenverenigingen.

De bijeenkomsten voor educatie (met name groepsgericht) vinden op diverse plekken in de regio plaats. Voor sommige doelgroepen mantelzorgers, zoals de oudere mantelzorger, kan het lastig zijn om deze bijeenkomsten te bezoeken. Men beschikt bijvoorbeeld niet over eigen vervoer of met het openbaar vervoer is de locatie niet goed te bereiken.

e. praktische hulp

Praktische hulp is vaak gericht op de zorgbehoevende, maar kan ook verlichting van de mantelzorgtaak betekenen. Voorbeelden van praktische hulp zijn huishoudelijke hulp, klussendienst, maaltijdservice, vrijwillige hulp, administratieve hulp of extra kinderopvang.

f. respijtzorg

Dit is een verzamelbegrip voor voorzieningen die de mantelzorg tijdelijk en volledig overnemen, zodat de mantelzorger de zorg uit handen kan geven om eigen activiteiten (werk, opleiding, ontspanning) te ontplooiën. Aan respijtzorg moet meer bekendheid

worden gegeven. Dit vraagt om goede informatie (over aanvraag, indicatiestelling, financiering, kwaliteiten) begeleiding en een uitnodigende benadering om er gebruik van te maken. Aanbieders zetten een passend en kwalitatief verantwoord aanbod neer en maken dit bekend. Verwijzers (loket-medewerkers, MEE- en mantelzorgconsulenten, huisartsen, thuisverzorgenden) kennen de mogelijkheden, geven uitnodigend advies en bieden –indien nodig- begeleiding bij het aanvragen, kiezen en uitproberen. Voorbeelden van respijtzorg aan huis zijn: (door vrijwilligers) oppas, bezoeks-service, vrijwillige thuishulp, vervangende mantelzorg of (door professionals) oppas, ondersteunende begeleiding of thuisondersteuning. Buitenshuis kunnen dagvoorzieningen (dagopvang/behandeling, zorgboerderij, ontmoetingscentrum), meerdaagse voorzieningen (logeerhuis, gastgezin, kortdurende opname, zorghotel), aangepaste vakantie of activiteiten ter ontspanning voor de mantelzorggecombineerd met een respijtzorgvoorziening voor de zorgbehoevende worden aangeboden.

In de gemeente Nieuwkoop wordt nog geen gebruik gemaakt van respijtzorg, terwijl dit voor de (kwetsbare) mantelzorggecombineerd met een respijtzorgvoorziening is die tijdelijk de mogelijkheid biedt om 'op adem te komen' en 'iets voor zichzelf te doen'.

g. financiële tegemoetkoming

Mantelzorgers die vanwege het zorgen in financiële problemen raken hebben behoefte aan een tegemoetkoming in de kosten. Dit is mogelijk via fiscale compensatie (buitengewone uitgaven), bijzondere bijstand of een tegemoetkoming in de Onderhoudskosten Thuiswonende Gehandicapte Kinderen. Het UWV kan vrijstelling van sollicitatieplicht verlenen aan mantelzorgers die een WW- of bijstandsuitkering ontvangen. Het Persoonsgebonden Budget is in principe geen financiële tegemoetkoming, maar biedt wel mogelijkheden om een mantelzorggecombineerd met een respijtzorgvoorziening te betalen voor verleende (geïndiceerde) zorg. Het Mantelzorgcompliment is een landelijke regeling (uitgevoerd door het SVB) om mantelzorggecombineerd met een respijtzorgvoorziening te waarderen. Het compliment is bedoeld voor alle mantelzorggecombineerd met een respijtzorgvoorziening die voldoen aan de landelijk vastgestelde criteria (gerelateerd aan een AWBZ-indicatiestelling).

Het is niet bekend hoeveel gebruik wordt gemaakt van bestaande regelingen in het kader van een financiële tegemoetkoming.

Van de mogelijkheid om in aanmerking te komen voor het Mantelzorgcompliment bleek landelijk dat weinig mantelzorggecombineerd met een respijtzorgvoorziening een aanvraag hebben gedaan. Het is van belang om meer bekendheid aan het Mantelzorgcompliment te geven.

h. materiële hulp

Vaak is deze hulp primair gericht op een zorgbehoevende (voorzieningen gehandicapten). Het is van belang om bij de toewijzing ook expliciet het belang van de mantelzorggecombineerd met een respijtzorgvoorziening(s) te betrekken. Materiële hulp betreft ondermeer woningaanpassing, mantelzorgwoning/-kamer, parkeerpas, hulpmiddelen (ICT en praktisch), aangepast vervoer.

Voor de functies a tot en met d kan dit betekenen dat:

- het aanbod wordt gewijzigd of aangepast
- locaties worden gewijzigd
- deskundigheidsbevordering van loketmedewerkers (zoals in het servicepluspunt) moet plaatsvinden

Voor de functie f betekent dit dat er meer aandacht aan de mogelijkheid van respijtzorg moet worden besteed.

Voor de functie g betekent dit dat er meer aandacht aan de mogelijkheid tot het aanvragen van het mantelzorgcompliment moet worden besteed.

Voor de functies e en h betekent dit dat de mantelzorger bij het aanvragen van voorzieningen (meer) moet worden betrokken.

Een wijziging of aanpassing van het bestaande aanbod dient plaats te vinden nadat, samen met de instellingen, nader onderzoek naar de optimale invulling van de basisfuncties heeft plaats gevonden. Dit nader onderzoek houdt in dat de doelgroep mantelzorgers (specifiek de 'oudere' en 'werkende' mantelzorger) en hun behoeften beter in beeld zijn gebracht. De 'nulmeting' die door Tympaan Instituut begin 2010 is uitgevoerd wordt in dit onderzoek tevens meegenomen. In de uitvoeringsagenda worden de afspraken hierover opgenomen. Het indienen van een verzoek om een advies op maat (vanuit het traject 'Goed voor Elkaar') moet worden overwogen.

4. In het aanbod van mantelzorgondersteuning moet specifiek rekening worden gehouden met de oudere en de werkende mantelzorger

Met een vergrijzende bevolking en een toename van de arbeidsparticipatie vormen de oudere mantelzorger en de werkende mantelzorger risicogroepen met betrekking tot overbelasting. Het is van belang een dusdanig ondersteuningsaanbod te creëren zodat overbelasting wordt geminimaliseerd en de mantelzorg kan worden voortgezet. Een voorbeeld van de ondersteuning die hier een rol in kan spelen is respijtzorg.

Het in beeld krijgen van de oudere en werkende mantelzorger en hun specifieke ondersteuningsbehoefte dient plaats te vinden. Zie hiervoor ook beleidsuitgangspunt nummer 3 inzake basisfuncties.

5. In het ontwikkelen van ruimtelijk beleid moet rekening worden gehouden met het realiseren van mantelzorgwoningen

Een positieve grondhouding tegen mantelzorgwoningen is aanwezig binnen de gemeente Nieuwkoop. Dat het (tijdelijk) plaatsen van een mantelzorgwoning de zorg kan verlichten wordt erkend. Men hoeft niet meer te reizen, de zorgbehoevende is dichtbij. Aan het realiseren van mantelzorgwoningen dienen echter voorwaarden te worden verbonden. Handvatten vanuit de Rijksoverheid voor het vereenvoudigen van de regelgeving zijn na 1 juli 2010 voorhanden. Besluitvorming en regelgeving dient binnen de gemeente Nieuwkoop plaats te vinden.

Besluit

1. In te stemmen met de 5 beleidsuitgangspunten die het kader vormen voor het mantelzorgbeleid in de gemeente Nieuwkoop

2. De beleidsuitgangspunten het kader te laten vormen voor de afspraken die op uitvoerend niveau worden gemaakt tussen de instellingen betrokken bij het mantelzorgbeleid en de gemeente Nieuwkoop

3. Bij de uitvoering van het mantelzorgbeleid uit te gaan van het bestaande budget

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van 23 september 2010, nummer 2010-0090

E.R. van Holthe,
griffier

F. Buijserd
voorzitter